

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

การศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อมวลมนุษยชาติ เพราะการศึกษาเปรียบเสมือนดวงประทีปส่องนำชีวิต เป็นประตูของความสำเร็จ และเป็นกุญแจแห่งอารยธรรม ดังนั้นจึงไม่มีประชาชาติใดในโลกอันกว้างใหญ่ที่ปฏิเสธความสำคัญของการศึกษา เพราะต่างตระหนักดีว่าพวกเขามีโอกาสจะดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างสงบสุขหากปราศจากการศึกษา ความจริงการศึกษานั้นไม่เพียงแต่จะมีความจำเป็นต่อมนุษย์เท่านั้น หากแต่ยังมีความสำคัญทั้งทางตรงและทางอ้อม ต่อมีคลูกอื่นๆของอัลลอฮ์ ﷻ (อิบราฮีม ณรงครักษาเขต , 2540 : 1)

การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ การแข่งขันทางเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ ก็ขึ้นอยู่กับการศึกษา การพัฒนาการเมืองก็ขึ้นอยู่กับการศึกษา สังคมกำลังเลื่อมโทรมก็หันไปพึ่งการศึกษา (วิชัย ดันศิริ , 2549 : 2) เพราะการศึกษาคือกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมทั้งในด้านสติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคม ตลอดจนมีความสามารถในการประกอบกิจการงานต่างๆอย่างเต็มที่แล้ว ย่อมจะช่วยพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าในทุกๆด้าน (ยนต์ ชุ่มจิต , 2544 : 11)

อิสลามเป็นศาสนาที่ให้ความสำคัญมากกับการแสวงหาความรู้ อิสลามไม่เพียงแต่จะสอนให้มนุษย์มีความรักในความรู้ แต่อิสลามยังเรียกร้องให้ทุกคนแสวงหาความรู้ เพราะความรู้ นั้นเป็นพื้นฐานของการพัฒนามนุษย์ เป็นกุญแจของความเจริญทางวัฒนธรรมและอารยธรรม ความรู้มีความสำคัญในทุกขั้นตอนของการมีอยู่ของมนุษย์ ความรู้เท่านั้นที่จะทำให้มนุษย์รู้จักตัวเอง รู้จักจักรวาล และรู้จักผู้อภิบาลผู้ทรงสร้าง อิสลามถือว่าการแสวงหาความรู้เป็นสิ่งประเสริฐยิ่งสำหรับมวลมนุษยและถือเป็นหน้าที่ของมวลมนุษยโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เป็นมุสลิม (อิบราฮีม ณรงครักษาเขต , 2551 : 194) ดังมีโองการมากกว่า 900 แห่ง ที่ปรากฏในอัลกุรอาน ซึ่งได้เรียกร้องเชิญชวนและชี้นำมนุษย์สู่การศึกษาหาความรู้ ดังโองการแรกที่พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ทรงประทานแก่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ว่า

-) أَقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ﴿١﴾ خَلَقَ الْإِنْسَانَ
 وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ ﴿٢﴾ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ﴿٣﴾
 يَعْلَمُ ﴿٤﴾ (

ความว่า “จงอ่านด้วยพระนามแห่งพระเจ้าของเจ้าผู้ทรงบังเกิด ทรง
 บังเกิดมนุษย์จากก้อนเลือด จงอ่านเถิด และพระเจ้าของเจ้านั้นผู้ทรง
 ใจบุญยิ่ง ผู้ทรงสอนการใช้ปากกา ผู้ทรงสอนมนุษย์ในสิ่งที่เขาไม่รู้”
 (อัลอะลัก : 1-5)

นอกจากนี้แล้ว เนื้อหาสาระการดำเนินเรื่องของอัลกุรอานนั้น ได้มีการสอดแทรก
 และเตือนสติให้มนุษย์ได้ใช้ความคิดและสติปัญญา เพื่อการใคร่ครวญ วิเคราะห์ วิจัย ค้นคว้า เรียนรู้
 และทำความเข้าใจเรื่องราวต่างๆรอบตัว

ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

(كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِّنكُمْ يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا
 وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُعَلِّمُكُم مَّا لَمْ
 تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿١٥١﴾)

ความว่า “ดังที่เราได้ส่งร่อซูลผู้หนึ่ง จากพวกเจ้าเองมาในหมู่พวกเจ้า
 ซึ่งเขาจะอ่านบรรดาโองการของเราให้พวกเจ้าฟัง และจะทำให้พวก
 เจ้าสะอาดบริสุทธิ์ และจะสอนคัมภีร์ และความรู้เกี่ยวกับข้อปฏิบัติ
 ให้แก่พวกเจ้า และจะสอนพวกเจ้าในสิ่งที่พวกเจ้าไม่เคยรู้มาก่อน”
 (อัลบะเกาะเราะฮ์ : 151)

(كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٥١﴾)

ความว่า ในทำนองนั้นแหละ อัลลอฮ์ ﷻ จะทรงแจกแจงบรรดา

โองการของพระองค์ให้พวกเจ้าทราบเพื่อว่าพวกเจ้าจะได้เข้าใจ

(อัลบากอเราะฮ์ 242)

(- وَهُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ وَلَهُ اخْتَلَفُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ أَفَلَا

تَعْقِلُونَ ﴿ ٢٤٢ ﴾)

ความว่า และพระองค์เป็นผู้ทรงให้เป็นและทรงให้ตาย และพระองค์ทรงสิทธิในการสลับเปลี่ยนหมุนเวียนกลางคืนกลางวัน พวกเจ้ามิได้ใช้สติปัญญาพิจารณาออกหรือ ?

(อัลมูมีนูน : 80)

(- وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿ ٢١ ﴾)

ความว่า และในตัวของพวกเขาเอง พวกเจ้าไม่เห็นออกหรือ

(อัลซาริญาต: 21)

และท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้กล่าวว่

((إذا مات الإنسان انقطع عمله إلا من بلاية صدقة جارية أو علم ينتفع))

((به أو ولد صالح يدعو له))

(أجزجه مسلم 1996 : 1631)

ความว่า “เมื่อมนุษย์ได้เสียชีวิตลง อะมัลของเขาก็ถูกตัดขาดจากเขานอกจากเพียงสามสิ่ง เสาะดาเกาะฮุญจาริยะฮ์ (การให้ทานที่ยั่งยืน) หรือความรู้ที่ได้รับประโยชน์จากมัน หรือลูกที่ศอลิฮ์ (กตัญญู) ที่ขอคูอาให้กับเขา”

(บันทึกโดย Muslim, 1996 : 1631)

((من جرح في طلب العلم كان في سبيل الله حتى يرجع))

(أجزجه الترمذی 2001 : 2647)

ผู้ที่ออกไปแสวงหาความรู้ ดังนั้นเขาจะอยู่ในหนทางของอัลลอฮ์ ﷻ
จนกว่าเขาจะกลับ

(บันทึกโดย Tirmidhiy, 2001 : 2647)

((طلب العلم فريضة على كل مسلم))

(أجزجه ابن ماجه 1998 : 224)

ความว่า “การศึกษาหาความรู้เป็นสิ่งที่ยำป็นเหนือมุสลิมทุกคน”

(บันทึกโดย Ibn Majah, 1998 . 224)

จากอายะฮ์อัลกุรอาน และ หะดีษที่ได้กล่าวมาข้างต้นชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาในอิสลามทั้งสิ้น ดังนั้นอิสลามจึงกำหนดให้เป็นวาญิบบนมุสลิมทุกคนที่จะต้องทำการศึกษาหาความรู้เพื่อจะได้นำเอาความรู้ไปสู่การปฏิบัติตามหน้าที่ที่ตนเองรับผิดชอบ และถือว่าการศึกษาหาความรู้เป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคน ไม่ว่าจะชายหรือหญิง ก็จะต้องแสวงหาความรู้ พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ทรงยกย่องและทรงยกระดับความมีเกียรติของบรรดาผู้ที่ศึกษาหาความรู้ อัลฆอซาลี กล่าวว่าการแสวงหาความรู้ถือเป็นการต่อสู้ในหนทางของอัลลอฮ์ ﷻ รูปแบบ (อิบราเฮ็ม ฌรงครักษาเขต, 2550 : 50)

การได้มาซึ่งความรู้ถือเป็นสิ่งประเสริฐยิ่ง แม้แต่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ผู้ซึ่งเป็นที่รักของอัลลอฮ์ ﷻ และเป็นแบบอย่างแห่งมนุษยชาติก็ยังได้ขอให้พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ทรงเพิ่มพูนความรู้ให้กับท่าน ดังอายะฮ์

-) فَتَعَلَى اللَّهِ الْمَلِكُ الْحَقُّ وَلَا تَعْجَلْ بِالْقُرْآنِ مِنْ

إِلَيْكَ وَحَيْهٖ وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا ﴿١٥﴾)

ความว่า “ดั่งนั้น อัลลอฮฺ ﷻ คือพระผู้ทรงสูงส่งยิ่ง พระผู้ทรงอำนาจ อันแท้จริง และเจ้าอย่ารีบเร่งในการอ่านอัลกุรอาน ก่อนที่วะฮีย์ของ พระองค์จะจบลง และจงกล่าวเถิด “ข้าแต่พระเจ้าของข้า พระองค์ขอ พระองค์ทรงโปรดเพิ่มพูนความรู้แก่ข้าพระองค์ด้วย”

(ฎอฮา: 114)

ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ถือได้ว่าเป็นปรมาจารย์ของการศึกษาอิสลาม และเป็นบรมครูที่สั่งสอนมวลมนุษยชาติ ที่ประสบผลสำเร็จมากที่สุด เพราะอัลลอฮฺ ﷻ ได้ให้การศึกษาแก่ท่านเราะฮูล ﷺ อย่างเป็นเลิศ ดังคำกล่าวของท่าน

((إِنَّمَا بَعِثَ مُعَلِّمًا))

(أخرجہ ابن ماجہ : 229)

ความว่า “แท้จริงแล้วฉันถูกส่งมาเพื่อเป็นครู”

(บันทึกโดย Ibn Majah: 229)

รูปแบบการสอนของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ รวมไปถึงวิธีสอน และเทคนิคการสอน นั้นมีเอกลักษณ์เฉพาะ แม้ท่านไม่ได้เรียนรู้วิชาจิตวิทยาจากสถาบันการศึกษาใดๆ แต่ท่านก็สามารถนำวิชาจิตวิทยามาใช้กับการเรียนการสอนของท่านเป็นอย่างดี สำหรับการเรียนการสอนของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ นั้น ท่านจะเลือกเวลาที่เหมาะสม เพื่อโน้มน้าวบรรดาสะหาบะฮฺ ﷺ ให้ตั้งใจในบทเรียน (อับดุลเลาะ การินา, ม.ป.ป. : 3)

มีรายงานจากท่านญาบิร บิน สะมุเราะฮฺ เล่าว่า

((كان رسول الله صلى الله عليه وسلم لا يطيل الموعظة يوم الجمعة

إنما هن كلمات يسيرات)).

ความว่า “ท่านเราะฮูล ﷺ ไม่ได้ดักเตือน (อ่านคุฏบะฮ) ยาวนานในวันศุกร์ โดยท่านได้ให้คำดักเตือน ที่ค่อนข้างสั้น”

(บันทึกโดย Abu Dawud, 1969 : 1107)

หะดีษข้างต้น ชี้ให้เห็นว่าท่านเราะสูล ﷺ ได้อ่านคฺฎบะฮ์ตักเตือนบรรดาเศาะหาบะฮ์ ﷺ ในวันศุกร์ เป็นการตักเตือนที่ใช้เวลาไม่นานมาก เพราะท่านเราะสูล ﷺ เกรงว่าบรรดาเศาะหาบะฮ์ ﷺ รู้สึกเบื่อหน่าย และไม่ได้รับประโยชน์จากการฟังคฺฎบะฮ์

ชัยนุ มุฮัมมัด ซะฮาดะฮ์ (ม.ป.ป.:6-7) ได้กล่าวว่า ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้วางรูปแบบอันเป็นแบบอย่างของมารยาทในทางปฏิบัติ ที่มุสลิมทุกคนสมควรนำมาเป็นแนวทางแห่งการดำรงชีวิตเป็นอย่างยิ่ง ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ดำรงไว้ซึ่งเป็นแบบอย่างที่ได้ทำการเรียกร้องจนไม่สามารถแบ่งแยกได้ระหว่างการดำเนินชีวิตจริงกับการแสดงให้ดูเป็นแบบอย่างตามที่ท่านได้เรียกร้องคุณลักษณะอันประเสริฐของท่านครอบคลุมในทุกๆด้านของการดำเนินชีวิต ท่านเป็นพ่อ ผู้ที่เต็มไปด้วยความเมตตา และเป็นจอมทัพผู้กล้าหาญ และยังเป็นครูผู้ชาญฉลาด เป็นผู้ที่ถูกทดสอบที่เปี่ยมล้นด้วยความอดทน นอกจากนั้นแนวทางของท่านได้หยิบยื่นขอบข่าย การศึกษาให้แก่เราไว้ อย่างครบถ้วนอีกด้วย แนวทางของท่านเพียบพร้อมไปด้วยการปลูกฝังพื้นฐานการเรียนการสอน และวิธีการจัดเรียนการสอน โดยท่านนบี ﷺ ได้ให้ความสำคัญต่อระดับและฐานันดรของผู้เรียน และยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีอยู่ในตัวของผู้เรียน ดังจะเห็นได้จากการที่ท่านได้เริ่มการเรียนการสอนอย่างดำเนินไปที่ละขั้นตอน เช่น การปลดปล่อยบรรดาประชาชาติของท่าน ออกจากประเพณีปฏิบัติที่ขัดแย้งต่อคำสอนของอิสลามที่กำลังแผ่กระจายปกคลุมสังคมในสมัยนั้น เหมือนเงาตามตัว นอกจากนั้นท่านยังได้ชี้แนะด้วยการให้เกียติต่ออุดมการณ์ที่ดี และเปลี่ยนแปลง อุดมการณ์ หรือแนวทางปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องด้วยการใช้สื่อการสอน เช่น การขีดเขียนบนพื้นทราย การชี้ด้วยนิ้วมือของท่าน ท่านได้เชื่อมโยงการสอนเข้ากับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ท่านได้ใช้การเล่า เรื่อง การยกตัวอย่างประกอบ การอุปมาอุปมัย ฝึกปฏิบัติจริง การร่วมอภิปรายและสนทนาในการ สอนเศาะหาบะฮ์ ﷺ ของท่าน

แท้จริงแล้วท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เป็นแบบอย่างที่ยิ่งใหญ่ในประวัติศาสตร์อันยาวนานสำหรับมนุษยชาติ ท่านเป็นผู้อบรมสั่งสอนและผู้ชี้แนะด้วยพฤติกรรมอันเป็นคุณลักษณะ เฉพาะตัวของท่าน ก่อนที่จะกล่าวด้วยคำพูด

วิธีสอนของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เป็นต้นแบบของวิธีสอนต่าง ๆ นับตั้งแต่ท่านนบี มุฮัมมัด ﷺ เริ่มประกาศศาสนาครั้งแรก ดังนั้นวิธีการสอน รูปแบบการสอน เทคนิคการสอนที่จะ ทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น ครูผู้สอนต้องมีความชำนาญในด้านการสอน โดยการ เรียนรู้เกี่ยวกับวิธีสอนและเทคนิคการสอนเพิ่มเติม และพยายามพัฒนาวิธีสอนและเทคนิคการสอน

อยู่เสมอ โดยเฉพาะวิธีสอน และเทคนิคการสอนของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ นับเป็นวิธีสอนและเทคนิคการสอนที่ควรแห่งการนำมาเป็นแบบอย่างในการสอน เพราะท่านเป็นครูแห่งมนุษยชาติ และเป็นครูที่สมบูรณ์แบบที่สุด (ยูทธนา เกื้อกุล, 2550 :5)

การจัดการศึกษาใน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาอิสลามที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาทั้งวิชาการทางศาสนาและวิชาการสามัญสมควรอย่างยิ่งที่จะเอารูปแบบการสอนของท่านเราะฮูล ﷺ วิธีการสอนและเทคนิคการสอนมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้การเรียนการสอนนั้นเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น แต่ปัญหาอยู่ที่ว่าครูสอนศาสนาไม่ได้นำวิธีสอนและเทคนิคการสอนของท่านเราะฮูล ﷺ มาปฏิบัติอย่างจริงจังอีกทั้งรูปแบบการสอนของท่านเราะฮูล ﷺ รวมไปถึงวิธีการสอนและเทคนิคการสอนของท่านเราะฮูล ﷺ . มีอะไรบ้างที่ยังไม่ชัดเจน ?

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นควรอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษา วิธีสอนและเทคนิคการสอนของท่านท่านเราะฮูล ﷺ เพื่อสามารถประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นและยังก่อให้เกิดคุณประโยชน์ต่อแวดวงอิสลามศึกษาต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติการสอนตามแนวทางของท่านเราะฮูล ﷺ ในด้านวิธีการสอนและเทคนิคการสอนของครูสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตพื้นที่การศึกษาระยะเวลา เขต1
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติการสอนตามแนวทางของท่านเราะฮูล ﷺ ของครูสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตพื้นที่การศึกษาระยะเวลา เขต1 จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา วิชาที่สอน ประสบการณ์ในการสอน และขนาดโรงเรียน
3. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะและแนวทางการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติการสอนตามแนวทางของท่านเราะฮูล ﷺ ของครูสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตพื้นที่การศึกษาระยะเวลา เขต 1

1.3 ความสำคัญและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงวิธีการสอนและเทคนิคการสอนของท่านเราะฮูล ﷺ
2. ทำให้ทราบถึงระดับการปฏิบัติการสอนตามแนวทางของท่านเราะฮูล ﷺ ของครูสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดยะลา

3.เป็นแนวทางและให้ความรู้สำหรับนักการศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอดจนผู้สนใจทั่วไป.

1.4 ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาการปฏิบัติการสอนตามแนวทางของท่านเราะฮูล ﷺ ของครูสอนศาสนาอิสลามในเขตพื้นที่การศึกษาระยะเวลา เขต1 มีขอบเขตการวิจัยดังนี้.

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ศึกษามีดังนี้คือ.

1. วิธีการสอน ซึ่งประกอบด้วย 5 วิธี

1.วิธีสอนแบบบรรยาย

2.วิธีสอนแบบสาธิต

3.วิธีสอนแบบอภิปราย

4.วิธีสอนแบบใช้คำถาม

5.วิธีสอนแบบตั้งคำถามและตั้งข้อสงสัย

2. เทคนิคการสอน ซึ่งประกอบด้วย 5 เทคนิค

1.เทคนิคการสอนโดยสร้างความเป็นมิตรกับผู้เรียน

2.เทคนิคการให้ความสำคัญต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล

3.เทคนิคการสอนแบบค่อยเป็นค่อยไปที่ละขั้นตอน

4.เทคนิคการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน

5.เทคนิคการเร้าความสนใจ

1.4.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ครูสอนวิชาศาสนาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตพื้นที่การศึกษาระยะเวลา เขต1 จำนวน 922 คน จาก 23 โรงเรียน

2.2 กลุ่มตัวอย่างคือ ครูสอนวิชาศาสนาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตพื้นที่การศึกษาระยะเวลา เขต1 จำนวน 279 คน

1.4.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปร โดยแยกออกเป็น 2 ตัวแปร คือ ตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ

ครูสอนวิชาศาสนา จำแนกเป็น

(1) เพศ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ เพศชาย และเพศหญิง

(2) อายุ แบ่ง 4 กลุ่ม อายุระหว่าง 20-30 ปี อายุ 31-40 ปี อายุ 41-50 ปี และ 51 ปี ขึ้น

ไป

(3) วุฒิการศึกษา แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่า

ปริญญาตรี

(4) กลุ่มวิชาที่สอน แบ่งเป็น 6 กลุ่ม คือ กลุ่มวิชาอัลกุรอานและอัลฮาดิษ กลุ่มวิชาอัคลาकและอากิเดฮ์ กลุ่มวิชาซารีอะฮ์ กลุ่มวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มวิชาภาษาอาหรับ และกลุ่มวิชา ภาษามลายู

(5) ประสบการณ์ในการเป็นครู แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ ต่ำกว่า 10 ปี และตั้งแต่ 10 ปี

ขึ้นไป

(6) ขนาดโรงเรียน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาด

ใหญ่

2. ตัวแปรตาม

(1) วิธีการสอนของครูสอนศาสนาอิสลาม

1. วิธีสอนแบบบรรยาย

2. วิธีสอนแบบสาธิต

3. วิธีสอนแบบอภิปราย

4. วิธีสอนแบบใช้คำถาม

5. วิธีสอนแบบดรัมมิ่งและดรัมฮีบ

(2) เทคนิคการสอนของครูสอนศาสนาอิสลาม

1. เทคนิคการสอนโดยสร้างความเป็นมิตรกับผู้เรียน

2. เทคนิคการให้ความสำคัญต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล

3. เทคนิคการสอนแบบค่อยเป็นค่อยไปที่ละขั้นตอน

4. เทคนิคการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน

5. เทคนิคการเร้าความสนใจ

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.6 ข้อตกลงเบื้องต้น

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดข้อตกลงเบื้องต้นไว้ดังนี้

1. การปริวรรตอักษรอาหรับ-ไทย ผู้วิจัยจะใช้อักษรที่เทียบโดยวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
2. การแปลความหมายอายะฮ์อัลกุรอานเป็นภาษาไทย ผู้วิจัยจะยึดคัมภีร์อัลกุรอานพร้อมความหมายของสมาคมนักเรียนเก่าอาหรับประเทศไทยที่พิมพ์โดยศูนย์กษัตริย์พะฮัดเพื่อการพิมพ์อัลกุรอานแห่งนครมะดีนะฮ์ ฮ.ศ. 1419
3. การแนะนำชื่อบุคคล สถานที่ ผู้วิจัยจะใช้ภาษาไทยพร้อมกับใช้ภาษาอังกฤษภายในวงเล็บ
4. การอ้างอิงผู้วิจัยจะใช้วิธีการอ้างอิงแบบนาม-ปี (Author-Date) โดยจะระบุชื่อผู้แต่งปีที่พิมพ์ และเลขหน้าที่ใช้อ้างอิงในเครื่องหมายวงเล็บ (.....) ทั้งนี้ หากผู้วิจัยเห็นว่าข้อมูลสำคัญที่ควรอ้างอิงเพิ่มเติม ผู้วิจัยก็จะใช้วิธีการอ้างอิงแบบเชิงอรรถ (Footnote)
5. ประวัติย่อของบุคคลที่สำคัญผู้วิจัยจะเขียนประวัติโดยสังเขปไว้ในเชิงอรรถ

6. การขยายความคำศัพท์เฉพาะและสถานที่ในอดีตที่สำคัญๆ ผู้วิจัยจะอธิบายไว้ในวงเล็บหรือเชิงอรรถ

7. การอ้างอิงอัลกุรอาน ผู้วิจัยจะใช้มาตรฐานการอ้างอิงโดยระบุชื่อซูเราะฮ์และลำดับอายะฮ์ เช่น (อัล-บาคอเราะฮ์ : 2) หมายถึง ซูเราะฮ์ อัล- บาคอเราะฮ์ อายะฮ์ ที่ 2

8. การอ้างอิงอัลหะดีษจะระบุตัวบทหะดีษในวงเล็บคู่

9. การแปลคำร่าหนังสือและเอกสารต่างๆ ที่เป็นภาษาต่างประเทศมาเป็นภาษาไทย ผู้วิจัยจะแปลความหมายโดยภาพรวมและจะคงรักษาความหมายของข้อความเดิมอย่างสมบูรณ์ที่สุด

10. การอธิบายศัพท์จะใช้การเขียนแบบเชิงอรรถ

11. รูปแบบการพิมพ์งานวิจัย ผู้วิจัยใช้คู่มือการเขียนและการพิมพ์วิทยานิพนธ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปี 2545 และคู่มือการวิจัยเพื่ออิสลามศึกษาของวิทยาลัยอิสลามศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปี 2548

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

การปฏิบัติการสอนตามแนวทางของท่านเราะฮูล ﷺ หมายถึง การปฏิบัติการสอนของครูสอนศาสนาอิสลามตามแนวทางของท่านเราะฮูล ﷺ ทั้งในด้านวิธีสอน และเทคนิคการสอน ซึ่งเป็นแนวทางที่ท่านได้อบรมสั่งสอนบรรดาศาหะบะฮ์

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม หมายถึง โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมาตรา 15 (1) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา เขต 1

ครูสอนวิชาศาสนา หมายถึง ครูผู้สอนวิชาศาสนาอิสลามในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1

ประสบการณ์ในการทำงาน หมายถึง ระยะเวลาตั้งแต่เริ่มปฏิบัติงานในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดยะลา

ขนาดโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง หมายถึง ครูสอนวิชาศาสนาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1

วิธีสอนของครูศาสนา หมายถึง กระบวนการหรือขั้นตอนต่างๆ ที่ผู้สอนได้ใช้อบรมสั่งสอนบรรดาผู้เรียนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ และเพื่อแสวงหาความโปรดปรานจากพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ

วิธีสอนแบบบรรยาย เป็นวิธีสอนที่ผู้สอนเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ในรูปแบบการพูดบอกเล่าอธิบายเนื้อหาหรือเรื่องราวต่างๆ ให้แก่บรรดาผู้เรียน

วิธีสอนแบบสาธิต เป็นวิธีสอนที่ผู้สอนได้แสดงเป็นตัวอย่างให้บรรดาผู้เรียนได้ดูพร้อมกับอธิบายรายละเอียดต่างๆตามขั้นตอนที่ชัดเจนพร้อมกับสังเกตการณ์ปฏิบัติของผู้เรียนในสิ่งที่ผู้สอนได้สาธิตให้แก่ผู้เรียน หากผู้เรียนปฏิบัติไม่ถูกต้อง ผู้สอนก็จะแนะนำและตักเตือนผู้เรียนให้ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง

วิธีสอนแบบอภิปราย เป็นวิธีที่ผู้สอนได้ใช้สอนบรรดาผู้เรียนในรูปแบบของการร่วมสนทนาซักถามระหว่างผู้สอนและบรรดาผู้เรียน โดยการสนทนาดังกล่าวทำให้บรรดาผู้เรียนเกิดความคิดที่แตกฉานให้แก่งคิดมุมมองที่ดีและให้ประโยชน์แก่พวกเขาเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

วิธีสอนแบบใช้คำถาม วิธีสอนแบบใช้คำถามเป็นวิธีสอนที่เป็นการโต้ตอบระหว่างผู้สอนกับบรรดาผู้เรียนในหัวข้อหรือประเด็นหลักต่างๆที่สำคัญโดยผู้สอนเป็นผู้ถามและบรรดาผู้เรียนเป็นผู้ตอบ ส่วนข้อมูลหรือคำตอบที่ได้รับจากบรรดาผู้เรียนก็จะป็นองค์ความรู้ในบทเรียนดังกล่าว

วิธีสอนแบบตรึงจับและตรึงจับ เป็นวิธีสอนที่ผู้สอนส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนตระหนักถึงการปฏิบัติในสิ่งที่ดีงามและมีคุณค่า เพื่อแสวงหาสิ่งโปรดปรานจากพระองค์ อลลฮและให้ห่างไกลจากสิ่งที่ชั่วร้ายและบทลงโทษของพระองค์ เป็นวิธีสอนที่เตือนให้พึงระวังเตรียมพร้อมกับเหตุการณ์ที่ยังมาไม่ถึง โดยครอบคลุมทั้งเหตุการณ์ที่ดีและชั่ว

เทคนิคการสอนของครูศาสนา หมายถึง กลวิธีต่างๆที่ผู้สอนได้ใช้เสริมกระบวนการสอน ขั้นตอนการสอน และวิธีการสอนของแก่บรรดาผู้เรียน

เทคนิคการสอนโดยสร้างความเป็นมิตรกับผู้เรียน เป็นเทคนิคการสอนที่ผู้สอนอาศัยความสุชมรอบคอบ มีบุคลิกภาพที่ดี โอบอ้อมอารีพูดจาไพเราะ รู้จักเอาใจใส่บรรดาผู้เรียนเป็นมิตรที่ดี มีความยุติธรรมเข้าใจถึงความต้องการของแต่ละคน และเข้าใจถึงปัญหาต่างๆของพวกเขาได้

เทคนิคการให้ความสำคัญต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นเทคนิคการสอนที่ผู้สอนได้ให้ความสำคัญต่อความแตกต่างระหว่างบรรดาผู้เรียน

เทคนิคการสอนแบบค่อยเป็นค่อยไปที่ละขั้นตอน เป็นเทคนิคการสอนที่ผู้สอนได้ใช้อบรมสั่งสอนบรรดาผู้เรียน เพื่อให้เกิดความง่ายดายและไม่เกิดอุปสรรค โดยดำเนินไปที่ละขั้นตอน ซึ่งผู้สอนได้นำเสนอสิ่งที่สำคัญมากที่สุดก่อนซึ่งเป็นเรื่องหลัก ต่อมาก็ได้สอนเรื่องย่อยใน

แต่ละเรื่องตามลำดับขั้นตอนความสำคัญ เพื่อต้องการให้ผู้เรียนได้เห็นภาพที่ชัดเจนและทำให้ง่ายในการท่องจำและทำความเข้าใจ

เทคนิคการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน เป็นเทคนิคการสอนที่ผู้สอนได้ใช้อบรมสั่งสอนบรรดาผู้เรียนเพื่อให้พวกเขาสามารถเรียนรู้ได้รวดเร็วขึ้น และได้เห็นภาพพร้อมด้วยคำอธิบายในเวลาเดียวกัน เช่นการขีดเขียนบนกระดาน การเคลื่อนไหวและแสดงออกโดยใช้ท่าทางประกอบ เป็นต้น

เทคนิคการเร้าความสนใจ เป็นเทคนิคการสอนที่ผู้สอนกระตุ้นให้บรรดาผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นและสนใจในบทเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในขณะ นั้น โดยผู้สอนมีเทคนิคต่างๆ เพื่อเร้าความสนใจให้บรรดาผู้เรียนสนใจในสิ่งที่ผู้สอนกำลังนำเสนอและถ่ายทอดให้พวกเขาได้รับฟัง เช่น การตั้งคำถาม การเล่าเรื่อง การใช้น้ำเสียง การเปลี่ยนแปลงอิริยาบถต่างๆ เป็นต้น

1.8 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ سُبْحَانَ เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “สุบฮานะฮฺวอะอะลา” ซึ่งมีความหมายว่า “อัลลอฮฺผู้ทรงมหานริศฤทธิ์” เป็นคำที่ใช้กล่าวยกย่องและสรรเสริญพระองค์อัลลอฮฺหลังจากที่ได้เอ่ยนามของพระองค์

2. สัญลักษณ์ اَللّٰهُمَّ เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “คืออัลลอฮฺ อะลัฮิ อะลัฮิ อะลัฮิ” ซึ่งมีความหมายว่า “ขออัลลอฮฺทรงประทานความโปรดปรานและความสันติแก่ท่าน” เป็นคำที่ใช้กล่าวยกย่องท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ หลังจากที่ได้เอ่ยนามของท่าน

3. สัญลักษณ์ اَللّٰهُمَّ เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “เราะฎียัลลอฮฺอันฮฺ” ซึ่งมีความหมายว่า “ขออัลลอฮฺทรงพึงพอพระทัยแก่เขา” เป็นคำที่ใช้กล่าวให้เกียรติบรรดาเศาะหาบะฮฺหลังจากที่ได้เอ่ยนามของพวกเขา

4. (.....) วงเล็บปีกกาจะใช้สำหรับอายุอัลกุรอ

5. ((.....)) วงเล็บคู่จะใช้สำหรับตัวบทอัลหะดีษ

6. (.....) วงเล็บเดี่ยวจะใช้สำหรับการเขียนการอ้างอิง และการอธิบายศัพท์ที่สำคัญ

7. “.....” อัญประกาศจะใช้สำหรับการแปลอัลกุรอาน อัลหะดีษ ชื่อหนังสือ และคำพูดของอุลามาอ